

היום נלמד בעזרת ה':

בבא בתרא דף עה

(בעמ' הקודם)

[הביאור לאגרות נלקח מביאור 'חברותא']

כי אתא רב דימי מארץ ישראל, אמר בשם רבי יונתן: עתיד המלאך גבריאל לעשות קניגיא עם הלוייתן [לעתיד לבא, יערוך גבריאל מלחמה עם הלוייתן, לצודו בחכה ובחבל].

שנאמר [איוב מ ו, כה]: "ויען ה' את איוב מן סערה ויאמר ... ה"תמשוך לוייתן בחכה, ובחבל תשקיע לשונו" [הקדוש ברוך הוא שאל את איוב וכי אתה יכול לערוך ציד מלחמה עם הלוייתן]!?

משמע, שהלוייתן עומד לציד זה, אלא שאיוב אינו יכול לעשותו, ומי עתיד לעשות עמו קניגיא? – המלאך גבריאל.

ואלמלא [אם לא] היה הקדוש ברוך הוא עוזרו לגבריאל, אין יכול לו, לנצחו.

כשם שנאמר ב"בהמות" [איוב מ יט]: "העושו יגש חרבו", שלרוב חזקו וגבורתו אין מי שיוכל לנצחו, אלא ה' אשר עשאו, הוא בעצמו יגיש אליו חרבו להכותו נפש.

כך גם את הלוייתן, שהוא גדול וחזק מן ה"בהמות", אי אפשר לשום בריה לנצחו, ואף שגבריאל עושה עמו קניגיא, לא יוכל לנצחו אלא בעזרתו של הקדוש ברוך הוא.

כי אתא רב דימי מארץ ישראל, אמר בשם רבי יוחנן: בשעה שהלוייתן רעב, הוא מוציא הבל מפיו ומרתיח כל מימות שבמצולה.

שנאמר [איוב מא כג]: "ירתיח כסיר מצולה", כסיר קטן העומד אצל האש שהוא מעלה רתיחות תכופות ורצופות, כך הלוייתן מרתיח את המצולה שהיא גדולה ועמוקה.

ואלמלא היה הלוייתן מכניס את ראשו לגן עדן, ריחו כל כך קשה עד שאין כל בריה יכולה לעמוד בריחו.

ומנין שהלוייתן מכניס את ראשו לגן עדן? שנאמר [שם]: "ירתיח כסיר מצולה, ים ישיים

כמרקחה, שהיות והלויִתן הכניס את ראשו לגן עדן וקלט את ריחו, על כן נעשה הים כמרקחת של בשמים, על ידי הלויִתן שמרתיח את מימיו.

ובשעה שהלויִתן צמא, הרי הוא שותה מים מן הים **ועושה תלמים תלמים**, הפירות עמוקות **בים**, שנראות כתלמים של חרישה, **שנאמר** [שם כד]: **"אחריו יאיר נתיב"**, אחרי שתייתו של הלויִתן מאיר נתיב הים, התלם שנוצר על ידו.

אמר רב אחא בר יעקב: אין התהום חוזר לאיתנו, מרוב המים שחסרו, **עד שבעים שנה שנאמר** [שם] **"יחשוב תהום לשיבה"**, והרי אין **"שיבה"** פחותה **משבעים שנה**. שלש מימרות שאמר רבה בשם רבי יוחנן בשכר הצדיקים לעתיד לבא: א. **אמר רבה**. **אמר רבי יוחנן: עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות סעודה לצדיקים מבשרו של לויִתן**. **שנאמר על הלויִתן** [שם מ ל]: **"יכרו עליו חברים"**.

ואין **"כרה"** אלא **סעודה**, **שנאמר** [מלכים ב ו כג]: **"ויכרה להם כרה גדולה ויאכלו וישתו"**.

ואין **"חברים"** אלא **תלמידי חכמים**, **שנאמר** [שיר השירים ח ג]: **היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעיני"**.

וכך אמר הכתוב: **"יכרו"**, יסעדו, **"עליו"**, על בשרו, **"חברים"**, תלמידי חכמים וצדיקים.

והשאר, שארית בשרו של הלויִתן, **מחלקין אותו ועושין בו סחורה בשוקי ירושלים**, **שנאמר** [שם]: **"יחצוהו בין כנענים"**, יחלקו את בשרו בין **"כנענים"** - סוחרים.

והרי אין **"כנענים"** אלא **תגרים** וסוחרים, **שנאמר** [הושע יב ח]: **"כנען בידו מאזני מרמה לעשק אהב"** ותרגומו: **"לא תהוין כתגרין, דבידיהון מוזנן דנכל, למינס רחמין"**.

ואיבעית אימא: אין "כנענים" אלא תגרים, מהכא [ישעיה כג ח]: **"אשר סוחריה שרים, כנעניה נכבדי ארץ"**

ואמר רבה אמר רבי יוחנן: עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות סוכה, גג מלמעלה וארבע דפנות, **לצדיקים, מעורו של לויִתן, שנאמר על הלויִתן** [איוב מ לא]: **"התמלא בסוכות עורו"**.

ולא כל אחד זוכה לסוכה מעורו של לויִתן, ואכן, **מי שזכה** במעלת תורתו ומעשיו - **עושין לו סוכה מעורו של לויִתן**.

אבל מי שלא זכה כל כך, **עושין לו צלצל**, צל בעלמא - סיכוך בלא מחיצות, **שנאמר** [שם]: **ובצלצל דגים ראשו"**, לראשו יהיה צל עור הדג הגדול - לויִתן.

ואף ב"צלצל" אין כל אחד זוכה, מי שאכן זכה בכך, **עושין לו**, על כל פנים, **צלצל** מעורו של ליתן.

ומי שלא זכה כל כך, **עושין לו** מעורו של הליתן **ענק**, תכשיט סביב הצואר, **שנאמר** על התורה והמוסר [משלי א ט]: "כי לית חן הם לראשך, **וענקים לגגרותיך**".

ואף בענק מעורו של ליתן אין כל אחד זוכה, אלא מי שזכה וראוי הוא לכך, **עושין לו ענק**.

ומי שלא זכה כל כך, **עושין לו קמיע**, דבר מועט שקושרו לתלות בצוארו כמין קמיע, **שנאמר** [איוב מ כט]: "**ותקשרנו לנערותיך**".

והשאר, שארית עורו של ליתן, **פורסו הקדוש ברוך הוא על חומות ירושלים, וזיוו** של העור **מבהיק מסוף העולם ועד סופו**. (17*) **שנאמר** [ישעיה ס א - ג]: "קומי אורי כי בא אורך, וכבוד ה' עליך זרח. כי הנה החושך יכסה ארץ וערפל לאומים, ועליך יזרח ה' וכבודו עליך יראה. **והלכו גוים לאורך, ומלכים לנוגה זרחך**".

אמר הנביא בנבואת העתיד לכנסת ישראל [ישעיה נד יא - יב]: "הנה אנכי מרכיץ בפוך אבניך ויסדתיך בספירים. **ושמתי כדכד שמשותיך**, ושעריך לאבני אקדח, וכל גבולך לאבני חפץ".

אמר רבי שמואל בר נחמני: פליגי, נחלקו **תרי מלאכי ברקיעא**, ממה יהיו האבנים של חומות ירושלים לעתיד לבא.

ומי הם שני המלאכים שנחלקו בדבר? - **גבריאל ומיכאל**.

ואמרי לה, יש אומרים: **תרי אמוראי במערבא** [ארץ ישראל] הם שנחלקו בדבר זה, **ומאן אינון אותם אמוראים? יהודה וחזקיה בני רבי חייא**.

חד מהם [מן המלאכים, ואמרי לה: חד מן האמוראים], **אמר**: אבני חומות ירושלים יהיו לעתיד לבא מאבן טובה שנקראת "**שוהם**".

וחד מהם אמר: אבני חומות ירושלים יהיו לעתיד לבא מאבן טובה שנקראת "**ישפה**".

אמר להו הקדוש ברוך הוא: להוי כדין וכדין. הן כדברי זה והן כדברי זה.

וזהו שאמר הכתוב: "ושמתי כדכד שמשותיך" "כדכד" נוטריקון כדין וכדין, כדברי שניהם יהיה, וחומות ירושלים תבנה מ"שוהם" ומ"ישפה".

ואף על פי שמקרא זה קדם הרבה לבניו של רבי חייא, כך נתנבא ישעיה: חומת ירושלים עתידה להבנות כדברי כל המפרשים.

ומה שאמר הכתוב [שם]: **“ושעריך לאבני אקדח”?**

כי הא דיתיב רבי יוחנן, וקא דריש: עתיד הקדוש ברוך הוא להביא אבנים טובות ומרגליות שהם באורך שלשים אמה על רוחב שלשים אמה וחוקק בהן חקק ברוחב עשר אמות על גובה עשרים אמות כשיעור פתחו של היכל, ומעמידן בשערי ירושלים. לגלג עליו אותו תלמיד ושאלו: הרי השתא אפילו כגודלה של ביעתא דציצלא [שם עוף קטן] לא משכחינן אבנים טובות ומרגליות.

וכי אטו לעתיד לבא כולי האי, אבנים טובות ומרגליות כל כך גדולות משכחינן!?

לימים, לאחר זמן, הפליגה ספינתו של אותו תלמיד בים, וחזא, ראה שם, מלאכי השרת דיתבי וקא מינסרי [מנסרים] אבנים טובות ומרגליות שהם שלשים על שלשים אמה, וחוקק בהן עשר אמות רוחב, ברום [גובה] עשרים אמה.

אמר להו, שאל התלמיד את מלאכי השרת: הני אבנים טובות ומרגליות שאתם מנסרים, למאן, למי הם מיועדים?

אמרו ליה מלאכי השרת: שעתיד הקדוש ברוך הוא להעמידן בשערי ירושלים, כדברי רבי יוחנן.

אתא אותו תלמיד לקמיה דרבי יוחנן. אמר ליה התלמיד לרבו: דרוש רבי, לך נאה לדרוש, כאשר אמרת - כן ראיתי.

אמר לו רבי יוחנן: ריקא [אדם ריק] וכי אלמלא ראית בעיניך לא האמנת!?

אם כן, מלגלג על דברי חכמים אתה!

נתן רבי יוחנן עיניו בו ונעשה אותו תלמיד גל של עצמות, כמת שנרקב בשרו ונפל ממנו מזמן רב, ולא נשאר ממנו אלא גל של עצמות.

מיתבי מכרייתא על דברי רבי יוחנן שאמר שגבהם של שערי ירושלים יהיה רק עשרים אמה:

נאמר בתורה [ויקרא כו יג]: **“ואולך אתכם קוממיות”**, ומה הוא “קוממיות”? קודם שחטא אדם הראשון, היה גובהו מן הארץ עד לרקיע, ואחר שסרח מיעט הקדוש ברוך הוא את גבהו והעמידו על מאה אמה.

רבי מאיר אומר: מאתים אמה תהיה קומתם, כשתי קומות של אדם הראשון, שהרי כך משמעות לשון “קוממיות” בשני מיי”ן - שתי קומות.

רבי יהודה אומר: מלמד שמאה אמה תהיה קומתם, כנגד היכל וכתליו, שהיה גובה כל ההיכל עם תקרתו ועלייתו מאה אמה.

ומנין שלעתיד לבא תהיה קומתם כהיכל?

שהרי נאמר [תהילים קמד יב]: **"אשר בנינו כנטיעים מגודלים בנעוריהם, בנותינו כזויות מחוטבות תבנית היכל"**, מה היכל מאה אמה אף בנינו ובנותינו יהיו גבוהים מאה אמה,

ועתה תיקשי לרבי יוחנן: היאך יכנסו לירושלים בפתח של עשרים אמה בלבד, הלא יהיו גבוהים מאה ומאתים אמה ואי אפשר להם להכנס בשער נמוך כל כך?!

ומשנין: אכן, שערי ירושלים יהיו גבוהים לעתיד לבא כפי הראוי למדת קומתם של ישראל, וכי **קאמר רבי יוחנן**: עשר אמות רוחב על רום עשרים, **לכווי דבי זיקא**, לחלונות העשויין לאויר, ועל חלונות החומה אמר הכתוב **"ושעריך לאבני אקדח"**.

ואמר רבה אמר רבי יוחנן: עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות שבע חופות לכל צדיק וצדיק.

שנאמר [ישעיה ד ה - ו]: **"זכרא ה' על כל מכון הר ציון ועל מקראיה ענן יומם ועשן ונוגה אש להבה לילה כי על כל כבוד חופה**. וסוכה תהיה לצל יומם מחורב ולמחסה ולמסתור מזרם וממטר".

"ענן יומם" - חופה אחת. "ועשן" - חופה שניה. "ונוגה" - חופה שלישית. "אש" - חופה רביעית. "להבה" - חופה חמישית. "חופה" - חופה שישית.

"וסוכה תהיה לצל יומם" - חופה שביעית. ומה שאמר הכתוב: **"כי על כל כבוד חופה"**, **מלמד שאין שכרם של כל הצדיקים שוה, אלא כל אחד ואחד עושה לו הקדוש ברוך הוא חופה לפי כבודו.**

ותמהינן: **עשן בחופה למה**, מה צורך יש בו?!

אמר, פירש, **רבי חנינא: שכל מי שעניו צרות בתלמידי חכמים בעולם הזה**, ואינו רוצה להנות אותו מנכסיו, **מתמלאות עיניו עשן לעולם הבא.**

ותמהינן: **אש בחופה למה**, מה צורך יש בה? **אמר**, פירש, **רבי חנינא: מלמד שכל אחד ואחד נכוה מחופתו של חברו**, הקטן נכוה מחופתו של חברו הגדול ממנו, **אוי לה לאותה בושה, אוי לה לאותה כלימה.**

כיוצא בדבר זה, אתה אומר במשה ויהושע.

נאמר [במדבר כז יח - כ]: **"ויאמר ה' אל משה, קח לך את יהושע בן נון, איש אשר רוח בו, וסמכת את ידך עליו. והעמדת אותו לפני אלעזר הכהן ולפני כל העדה וצויתה אותו לעיניהם. ונתתה מהודך עליו למען ישמעו כל עדת בני ישראל"**.

וממה שאמר הכתוב: **"ונתתה מהודך עליו"** ולא אמר ונתת הודך עליו, משמע: **"מהודך" ולא כל הודך.**

זקנים שבאותו הדור, שהכירו את מעלתו של משה ואת מעלתו של יהושע, **אמרו: פני משה הרי הם כפני, כאורה של החמה, ואילו פני יהושע אינם אלא כפני הלבנה.**

אוי לה לאותה בושה, אוי לה לאותה כלימה, שבזמן מועט נתמעט הכבוד כל כך, שהרי יהושע הוא נביא ומלך כמשה, ולא יכול להגיע לכבודו.

אמר רבי חמא ברבי חנינא: עשר חופות עשה הקדוש ברוך הוא לאדם הראשון בגן עדן.

שנאמר [יחזקאל כח יג]: **"בעדן גן אלהים היית, כל אבן יקרה מסוכתך, אודם פטדה ויהלום תרשיש שוהם וישפה ספיר נופך וברקת וזהב."**

והרי אמר הכתוב **"כלל"**: **"כל אבן יקרה מסוכתך"**, ואחר כך פירט ומנה עשרה מינים של אבנים יקרות מאודם ועד זהב, נמצאת למד: עשר חופות עשה הקדוש ברוך לאדם הראשון בגן עדן.

מר זוטרא אמר: אחת עשרה חופות עשה הקדוש ברוך הוא לאדם הראשון בגן עדן, שנאמר: "כל אבן יקרה", ואין כאן **"כלל"** שבאים אחריו פרטי הכלל, אלא אף זו חופה בפני עצמה, ועם מה שמנה הכתוב מאודם עד זהב, נמצאו אחת עשרה חופות לאדם הראשון.

אמר רבי יוחנן: חופותיו של אדם הראשון היו חשובות מאוד, והגרוע ביותר **שבין כולן**, בין החומרים מהם נעשו החופות, הוא **זהב**, וראייה לכך – **זוהא קא חשיב ליה**, לזהב, **לבסוף**, אחר כל שאר החופות, משמע שהוא הגרוע שבכולן, וממה שחופת הזהב היתה החופה הפחותה ביותר מכל חופותיו של אדם הראשון, יש ללמוד על חשיבותן וערכן המיוחד של שאר חופותיו, שהוזכרו לפני חופת הזהב.

פרשה זו שביחזקאל, בה הוזכרו חופותיו של אדם הראשון, תוכחה היא לחירם מלך צור שנתגאה ועשה את עצמו **"אלוה"**.

ודנה הגמרא: **מאי "מלאכת תופיך ונקביך בך ביום הבראך כונונו"**, שנאמר בסיפא של אותו מקרא המדבר בחופות כבודו של אדם הראשון?

אמר רב יהודה אמר רב: אמר לו הקדוש ברוך הוא לחירם מלך צור: כשבראתי את עולמי, **בך נסתכלתי** וידעתי שאתה עתיד למרוד בי ולעשות את עצמך **"אלוה"**, ועל כן בראתי **נקבים באדם** שמוציאים ריעי. ו"ביום הבראך", באותו יום שנתתי אל לבי

שתהיה נכרא, כבר "כוננו" הנקבים שבאדם, שהם כתוף שהוא חלול ומנוקב, והיה עליך להתבונן בחסרונוך ולא להתגאות.

ואיכא דאמרי: "מלאכת תופיך ונקיבך בך" שאמר הקדוש ברוך הוא לחירם מלך צור, מלאכת הקבר היא, שהוא חלול כמו תוף,

והכי קאמר ליה: **בך נסתכלתי וקנסתי** עונש **מיתה על אדם הראשון**. עתה חוזרת הגמרא לפרש את הפסוק בישעיה המדבר על החופות שיזכו בהם הצדיקים לעתיד לבא, ובתחילת הפסוק נאמר: "וכרא ה' על כל מכוון הר ציון ועל מקראיה ענן יומם" וגו'.

ומפרשינן: **מאי "ועל מקראיה"** שאמר הכתוב?

אמר רבה אמר רבי יוחנן: בעולם הבא, לא יכנסו לירושלים אלא הקרואים והמזומנים לה.

כי לא כמו ירושלים של עולם הזה, כך ירושלים של עולם הבא.

ירושלים של עולם הזה, כל הרוצה לעלות ולהכנס - עולה, ואין מונע בידו.

אבל ירושלים של עולם הבא, אין עולין אליה, אלא המזומנים לה שנאמר: "ועל מקראיה" - הקרואים והמזומנים לה יכנסו ויזכו לכל אותם חופות של כבוד שמנה הכתוב, אבל מי שאינו קרוא להכנס - לא יעלה אליה.

ואמר רבה אמר רבי יוחנן: עתידין צדיקים שיהיו נקראין על שמו של הקדוש ברוך הוא.

שנאמר [ישעיה מג ז]: "כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו". ואמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יוחנן: **שלשה נקראו על שמו של הקדוש ברוך הוא, ואלו הן: צדיקים ומשיח וירושלים,** ומפרש לה ואזיל:

א. **צדיקים** נקראו על שמו של הקדוש ברוך הוא, **הא דאמרן,** כמו שאמרנו, וממה שנאמר: "כל הנקרא בשמי ולכבודי" וגו'.

ב. **משיח** נקרא על שמו של הקדוש ברוך הוא, **דכתיב** [ירמיה כג ה ז]: "הנה ימים באים נאום ה', והקימותי לדוד צמח צדיק, ומלך מלך והשכיל, ועשה משפט וצדקה בארץ. בימיו תושע יהודה, וישראל ישכון לבטח, וזה שמו אשר יקראו ה' צדקנו".

ג. **ירושלים** נקראה על שמו של הקדוש ברוך הוא, **דכתיב** [יחזקאל מח ז]: "ואלה תוצאות העיר, מפאת צפון חמש מאות וארבעת אלפים מדה" [אורך פאת צפון של

העיר ירושלים יהיה ארבעת אלפים וחמש מאות "קנים"; כל "קנה" שש אמות] וכן אורך פאת מזרח, דרום ומערב של העיר, כל אחד ארבעת אלפים וחמש מאות קנים.

וכתיב [שם לה]: **סביב**, הקף כל העיר, **שמונה עשר אלף**, קנים **ושם העיר מיום**, מאותו יום, **ה' שמה**. **אל תקרי שמה** [בש"י] קמוצה], **אלא ה' שמה** [ש"י] מנוקדת בשוא].

אמר רבי אלעזר: עתידין צדיקים, שאומרים לפניו "קדוש", המלאכים יאמרו עליהם ולפניהם "קדוש", **כדרך שאומרים המלאכים: "קדוש" לפני הקדוש ברוך הוא, שנאמר** [ישעיה ד ג]: **"והיה הנשאר בציון והנותר בירושלים, קדוש יאמר לו"**. ואמר רבה **אמר רבי יוחנן: עתיד הקדוש ברוך הוא, להגביה את ירושלים שלש פרסאות למעלה, לתועלת וחשיבות, שנאמר** [זכריה יד י] **על אודות ירושלים: "וראמה וישבה תחתיה"**, ירושלים תתרומם ותשב "תחתיה", ומפרש לה ואזיל:

מאי משמע "תחתיה"?

כתחתיה - כמו ש"תחתיה", מקומה של ירושלים, היה שלש פרסאות, כך תתרומם ירושלים, ותהיה גבוהה שלש פרסאות.

שואלת הגמרא: **וממאי, מנין לך, דהאי "תחתיה"**, אכן, **תלתא פרסי הויא?**

אמר, השיב, רבה: **אמר לי ההוא סבא**, אותו זקן: **לידי חזי לי ירושלים קמייטא, הקדומה, ותלתא פרסי הויא**.

מוסיפה הגמרא: **ושמא תאמר**, אם כל כך גבוהה ירושלים מכל סביבותיה, אם כן, **יש צער לעלות אליה, ומה חשיבות יש בגובהה?**

תלמוד לומר. יש ללמוד מן המקרא, שבאותו זמן יוכלו לעלות לירושלים בלא טורח, שנאמר [ישעיה ס ח]: **"מי אלה, כעב** [כענן] **תעופינה, בקלות, וכיונים, החוזרות, אל ארובותיהם"**

אמר רב פפא: שמע מינה, ממה שהשווה הכתוב את הענן לעליית גובהה של ירושלים, יש ללמוד: **האי עיבא** [ענן], **תלתא פרסי מידלי** מארעא.

לעיל דובר על גובהה של ירושלים לעתיד לבא, עתה מפרשת הגמרא את מדת רחבה:

אמר רבי חנינא בר פפא: בקש הקדוש ברוך הוא, לתת את ירושלים, שהיא תהיה, במדה וגבול, שנאמר [זכריה ב ה, ו] **"ואשא עיני וארא, והנה איש [מלאך], ובידו חבל מידה. ואומר אנה אתה הולך, ויאמר אלי למוד את ירושלים, לראות כמה רחבה וכמה ארכה"**

אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא: רבוננו של עולם, הרבה כרכים בראת בעולמך של אומות העולם, ולא נתת מדת ארכן ומדת רחבן, ירושלים, ששמך בתוכה, ומקדשך בתוכה, וצדיקים בתוכה, אתה נותן בה מדה?!?

מיד נאמר [שם ז, ח] "והנה המלאך הדובר בי [הוא אשר בידו חבל המדה] יוצא, ומלאך אחר יוצא לקראתו. ויאמר אליו, רוץ דבר אל הנער הלז [זכריה הנביא] לאמר, פרזות תשב ירושלם, מרוב אדם ובהמה בתוכה"; מה "פרזות", ערים ללא חומה, אין גבול לבנין ישובן, אלא כמה שרוצים - בונים, אף ירושלים כן תהיה.

אמר ריש לקיש: עתיד הקדוש ברוך הוא להוסיף על ירושלם:

אלף טפף גינאות, יהיו בה גינות מרובות כמנין אלף פעמים גימטריא של טפף.

וכן **אלף קפל מגדלים,** יהיו בה מאתים ועשרה אלפי מגדלים, כמנין אלף פעמים גימטריא של קפ"ל.

וכן **אלף ליצוי בירניות,** יהיו בה מאה ארבעים וששה אלף בירניות, כמנין אלף פעמים גימטריא של ליצוי.

וכן **אלף ושני שילה טוטפראות,** יהיו בה שלש מאות ארבעים וחמשה אלף שש מאות ותשעים טוטפראות [קטנים הם מבירניות], כמנין אלף ושני פעמים גימטריא של שיל"ה.

וכל אחת ואחת מהן, היא, תהיה, כמו העיר צפורי בזמן שלוותה.

וכמה היא "צפורי בשלוותה"? **תניא, אמר רבי יוסי: אני ראיתי את צפורי בשלוותה, והיו בה מאה ושמונים אלף שווקים של מוכרי ציקי קדירה, מין מאכל, ומכאן תדון כמה היתה העיר צפורי גדולה.**

נאמר בנבואת יחזקאל [מא ו]: **"והצלעות, צלע על צלע, שלש ושלישים פעמים".**

ומפרשין: **מאי "שלש ושלישים פעמים"?**

אמר רבי לוי, ואיתימא, אמר רב פפי משום רבי יהושע דסכני: אם שלש ירושלים הן, כל אחת ואחת, יש בה שלשים מדורין למעלה.

[אם ירושלים שלעתיד לבא, תהיה גדולה בארכה פי שלש מירושלים שהיתה כבר - אזי, בכל בית ובית, יהיו שלשים מדורים, קומות, זו על גב זו. מפני רוב בני אדם שיהיו בה].

ואם שלשים ירושלים הן, כל אחת ואחת יש בה שלשה מדורין למעלה.

[ואם ירושלים שלעתיד לבא, תהיה גדולה בארכה פי שלשים מירושלים שהיתה כבר - אזי, בכל בית ובית, יהיו שלשה מדורים זה על גב זה].

[עד כאן מביאור 'חברותא']

*

איתמר ספינה: כלומר מאימתי הספינה תהיה קנויה לקונה שלא יוכל המוכר לחזור בו. (= שהרי מעות לא קונות מטלטלין, אלא או משיכה או שהקונה מביאם לרשותו, וספינה היא מטלטלין).

רב אמר: די שימשוך אותה טפח או חצי טפח. **ושמואל אמר:** עליו למשוך את כל הספינה, דהיינו שסוף הספינה תגיע למקום בו עמד ראשה, שבכך עקר את כולה מחוץ למקומה שעמדה בו.

שאלה: לימא כתנאי: אולי מחלוקתם של רב ושמואל תלויה במחלוקת תנאים שנחלקו בכרייתא - בהמה גסה נקנית במסירה ובהמה דקה נקנית במשיכה, כיצד בהמה גסה נקנית במסירה? אם אחז הקונה ברגלה של הבהמה או בשערה או באוכף שעליה או במשא שעליה או ברסן שבפיה או בפעמון שבצווארה קנה אותה למרות שלא הזיז אותה ממקומה. וכיצד בהמה דקה נקנית במשיכה? אם הקונה קרא לה והיא באה או שהכה אותה במקל והיא רצה לפניו, כיון שעקרה יד ורגל הרי זה נחשב למשיכה וקנאה, ולדעת רבי אחי / רבי אחא עליה ללכת לפניו מלא קומתה (= להזיז את כל ארבעת רגליה) ורק אז קנאה. ע"כ הברייתא.

הגמ' מכארת את השאלה:

לימא רב דאמר כתנא קמא, ושמואל דאמר כרבי אחא: אולי נאמר שרב סובר כתנא קמא של הברייתא שדי אם עקרה יד ורגל שזו משיכה כל שהוא, ולכן די למשוך את הספינה כל שהוא, ושמואל סובר כרבי אחא שעליה להזיז את כל ארבעת רגליה, ולכן עליו למשוך את כל הספינה.

דחיה: אמר לך רב: אני סובר אפילו כמו רבי אחא, אלא שרבי אחא דיבר בבעלי-חיים, שלמרות שהיא עקרה יד ורגל הרי היא עדיין עומדת במקומה, ולכן אין זה נחשב

למשיכה, אבל בספינה אפילו רבי אחא מודה שדי במשיכה כל שהוא, כיון שברגע שהוא מושך אותה מעט הרי כולה זזה ממקומה.

ושמואל אמר: אני סובר אפילו כתנא קמא, אלא שתנא קמא דיבר בבעלי-חיים, שכיון שהבהמה עוקרת יד ורגל הרי שגם היד השניה והרגל השניה עומדות להיעקר, והרי זה כאילו שעקרה את כל ארבעתם וכאילו זזה כולה מחוץ למקומה ולכן זה נחשב למשיכה, אבל בספינה אפילו תנא קמא מודה שצריך למשוך את כל הספינה, לפי שאם הוא משך אותה רק מעט אין היא עומדת להימשך עוד, ולכן קנאה רק משך את כולה.